

**Poikkeuksellinen säännöllinen työaika. Tilannekeskuksen päivystäjät.
Dnro 13/2014, annettu 9.3.2015**

Oikaisuvaatimus hylättiin.

Oikaisuvaatimuksen tekijä: Pääluottamusmies A, Tekniikka ja Terveys KTN ry

Vireille: 10.4.2014

Oikaisuvaatimuksen kohde:

Etelä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen päätös dnro ESAVI/415/04.07.02/2014, joka on annettu 11.3.2014.

X:n pelastuslaitos on hakenut Etelä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueelta lupaa järjestää Y-alueen pelastuslaitosten yhteisen tilannekeskuksen päivystysvuorot 12 tunnin pituisiksi. Hakemus on perustunut työaikalain 14 §:n 1 momenttiin (1518/2009). Aluehallintovirasto voi mainitun lainkohdan mukaan antaa määräämillään ehdoilla luvan poiketa työaikalain 6 §:n säännöksistä, jos työ on laadultaan sellaista, että sitä suoritetaan vain aika ajoin sen vuorokautisen työajan kuluessa, jona työntekijän on oltava valmiina työhön.

Y-alueen tilannekeskus (jäljempänä TIKE) on viiden pelastuslaitoksen yhteinen tilannekeskus. Pelastuslaitokset vastaavat sen toiminnasta vuorotellen, joten tilannekeskuspäivystys on kullakin pelastuslaitoksella joka viides viikko. Päivystys on ympärivuorokautista, ja sen aikana yksi TIKE-alueen päivystäjä seuraa viiden pelastuslaitoksen pelastustoimen tehtäviä, tukee pelastustointia, ottaa vastaan ilmoituksia eri viranomaisilta ja muilta tahoilta sekä välittää edelleen pelastuslaitosten tuottamaa tilannetietoutta. Tilanteen niin salliessa päivystäjä voi tehdä päivystysaikana myös omia virkatöitään.

X:n pelastuslaitos on katsonut, että tilannekeskuspäivystäjän työ on työaikalain 14 §:n 1 momentissa tarkoitettua, vain aika ajoin vuorokautisen työajan kuluessa suoritettavaa työtä, ja hakenut lupaa järjestää päivystäjän työaika seuraavasti:

(a) Päivähenkilöstö

(a1) Säännöllinen työaika on toimistotyöaika tekevillä keskimäärin enintään 36 tuntia 15 minuuttia viikossa ja yleistyöaika tekevillä keskimäärin enintään 38 tuntia 15 minuuttia viikossa. Tasoittumisjakso on kummallakin ryhmällä viisi viikkoa. TIKE-päivystysvuoro tehdään normaalin päivätöiden välissä.

(a2) Aktiivityöaika 12 tunnin vuorossa on enintään 8 tuntia. Aktiivityöaikaan ei lueta hälytystehtäviin kuuluvia tai niihin verrattavia töitä.

(a3) Ylityöstä, jota tehdään 12 tuntia kestäväen työvuoron lisäksi, maksetaan kahdelta ensimmäiseltä tunnilta 50 prosentilla ja niitä seuraavilta tunneilta 100 prosentilla korotettu palkka.

(a4) Ilta-, yö-, lauantai- ja sunnuntaityö korvataan samojen perusteiden mukaan kuin muillekin kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen piiriin kuuluville viranhaltijoille ja työntekijöille.

(b) 24 tunnin vuorokausirytmää tekevä henkilöstö

(b1) Päivystäjillä/palomiehillä ja alipäällystöllä säännöllinen työaika on keskimäärin 42 tuntia viikossa enintään 52 viikon tasoittumisjaksossa. TIKE-päivystysvuoro sijoitetaan poikkeusluvalla 24 tunnin vuorojen väliin, tai vaihtoehtoisesti päivystys tapahtuu työvuorosta käsin, eli 24 tunnin työvuoron aikana.

(b2) Päivystysvuoron pituus ja aktiivityöaika ovat enintään 12 tuntia. Työaikaan ei katsota kuuluvan hälytyksiä tai niihin verrattavia työtehtäviä.

(b3) Ylityöstä, jota tehdään 12 tuntia kestävän työvuoron lisäksi, maksetaan kahdelta ensimmäiseltä tunnilta 50 prosentilla ja niitä seuraavilta tunneilta 100 prosentilla korotettu palkka.

(b4) Ilta-, yö-, lauantai- ja sunnuntaityö korvataan samojen perusteiden mukaan kuin muillekin kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen piiriin kuuluville viranhaltijoille ja työntekijöille.

X:n pelastuslaitos on hakemuksensa johdosta varannut luottamusmies B:lle (Palopäällystö JHL 215 ry), luottamusmies C:lle (R:n palomiesten yhdistys JHL ry) ja päaluottamusmies A:lle (Tekniikka ja Terveys KTN ry, X:n pelastuslaitos) mahdollisuuden tulla kuulluksi. Ainakin B ja C ovat puoltaneet poikkeusluvalla myöntämistä hakemuksen mukaisesti.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue on myöntänyt X:n pelastuslaitokselle luvan järjestää *päivähenkilöstöön* (edellä kohta a) *kuuluvien* TIKE-päivystäjien työaika työaikalain 6 §:stä poiketen.

Päätöksen perustelujen mukaan tilannekeskuksen päivystys on ympärivuorokautista. Päivystäjä seuraa viiden pelastuslaitoksen pelastustoimen tehtäviä, tukee pelastustoimintaa, ottaa vastaan ilmoituksia eri viranomaisilta ja muilta tahoilta sekä välittää edelleen pelastuslaitosten tuottamaa tilannetietoutta. Tilannekeskuspäivystys on kullakin pelastuslaitoksella joka viides viikko. Hakija on ilmoittanut, että 12 tunnin työvuorosta enintään 8 tuntia on aktiivityöaika, johon ei lueta hälytystehtäviin kuuluvia tai niihin verrattavia töitä. Saadun selvityksen perusteella TIKE-päivystäjän työ on laadultaan sellaista, että sitä suoritetaan vain aika ajoin sen vuorokautisen työajan kuluessa, jona työntekijän on oltava valmiina työhön.

Ajaksi 12.3.2014–31.12.2016 myönnettyyn lupaan on liitetty muun ohessa seuraavat ehdot: Säännöllinen työaika on toimistotyötä tekevillä keskimäärin enintään 36 tuntia 15 minuuttia ja yleistyöaika tekevillä keskimäärin enintään 38 tuntia 15 minuuttia viiden viikon tasoittumisjaksossa. Normaalin päivätyön välissä tehdään TIKE-päivystysvuoro, jonka pituus on 12 tuntia. Ylityöstä, jota tehdään 12 tuntia käsittävän palvelusvuoron lisäksi, maksetaan kahdelta ensimmäiseltä ylityötunnilta 50 prosentilla ja seuraavilta 100 prosentilla korotettu palkka. Ilta-, yö-, lauantai- ja sunnuntaityö on korvattava samojen perusteiden mukaan kuin muillekin viranhaltijoille ja työntekijöille.

24 tunnin vuorokausirytmää tekevään henkilöstöön (edellä kohta b) *kuuluvien* TIKE-päivystäjien osalta aluehallintovirasto on hylännyt hakemuksen tarpeettomana. Perusteluna on viitattu aiemmin myönnettyyn, X:n pelastuslaitoksen palomiehiä ja alipäällystöä koskevaan poikkeuslupa (dnro ESAVI/1080/04.07.01/2012). Luvan perusteella voidaan teettää enintään 24 tunnin pituisia työvuoroja ja siten käyttää mainittua henkilöstöä myös 12 tunnin työvuoroissa järjestettävään TIKE-päivystykseen.

Oikaisuvaatimus:

Pääluottamusmies A vaatii, että aluehallintoviraston päätös kumotaan ja asia palautetaan aluehallintovirastoon uudelleen käsiteltäväksi siltä osin kuin päätöksessä on hylätty 24 tunnin vuorokausirytmisiä tekevää henkilöstöä (edellä kohta b) koskenut poikkeuslupahakemus.

Oikaisuvaatimuksen perusteet:

Aluehallintoviraston päätöksessä on määritelty ainoastaan toimistotyöaika ja yleistyöaika tekevien TIKE-päivystäjien aktiiviyöaika (8 tuntia 12 tunnin työvuorossa). Poikkeuslupan perusteella 24 tunnin vuorokausirytmisiä tekevien päivystäjien aktiiviyöaikaan päätöksessä ei sitä vastoin ole otettu kantaa.

Aluehallintovirasto on katsonut, että vuorokausirytmisiä tekevällä henkilöstöllä voidaan teettää TIKE-päivystystä heitä koskevan aiemman ja yhä voimassa olevan poikkeuslupan perusteella. Tätä poikkeuslupaa haettaessa mainitun henkilöstön työnkuvaan ei kuitenkaan ole kuulunut säännöllinen, ennalta suunniteltu tilannekeskustoiminta. Palomiehiä ja alipäällystön jäseniä on aiemmin voitu käyttää tilannekeskustoiminnassa vain poikkeuksellisen suuren onnettomuuden yhteydessä ja silloinkin pelastustoiminnanjohtajan erityisestä määräyksestä. Kun tilannekeskustoiminnasta on nyt tarkoitus tulla osa palomiesten ja alipäällystön normaalia päivittäistä työtä, voidaan työnkuvan sanoa tältä osin muuttuvan olennaisesti. Koska TIKE-päivystyksestä tehdään työvuorolistat ja se on muutenkin ennalta suunniteltua, ei kysymys voi olla vain aika ajoin työvuoron kuluessa suoritettavasta työstä.

Oikaisuvaatimuksessa on esitetty yksityiskohtainen kuvaus palomiehen normaalista työvuorosta (klo 8.00:sta seuraavan aamun klo 8.00:aan). TIKE-vuorossa olevan palomiehen 24 tunnin työvuorosta 12 tuntia on monitorien seuraamista ja tarvittaessa pelastustehtävien tukemista; toiset 12 tuntia puolestaan käytetään valmiudessa olemiseen kuten normaalissakin työvuorossa.

Pääluottamusmies on myös kiinnittänyt huomiota Itä-Suomen aluehallintoviraston tekemään päätökseen dnro ISAVI/295/04.07.01/2013, joka koski TIKE-päivystysvuorojen käyttöönottoa Z:n pelastuslaitoksella. Vaikka Z:n pelastuslaitoksella oli ollut aiempi työaikalain 14 §:n 1 momentin nojalla myönnetty poikkeuslupa, aluehallintovirasto oli silti arvioinut asian uudelleen tuon luvan piiriin kuuluneen pelastuslaitoksen henkilöstön osalta.

Asianosaisen kuuleminen:

X:n pelastuslaitokselle on varattu tilaisuus tulla kuulluksi oikaisuvaatimuksesta. Pelastuslaitos ei ole toimittanut asiassa lausumaa työneuvostoon.

Työneuvoston päätös:

Oikaisuvaatimus hylättiin.

Päätöksen perustelut:

Työaikalain (605/1996) 6 §:n mukaan säännöllinen työaika tulee järjestää enintään kahdeksaksi tunniksi vuorokaudessa ja keskimäärin enintään 40 tunniksi viikossa. Saman lain 14 §:n 1 momentissa (1518/2009) on kuitenkin säädetty mahdollisuudesta poiketa näistä rajoituksista aluehallintoviraston antamalla luvalla. Poikkeuslupa voidaan antaa, jos työ on laadultaan sellaista, että sitä suoritetaan vain aika ajoin sen vuorokautisen työajan kuluessa, jona työntekijän on oltava valmiina työhön.

Tilannekeskuksen päivystäjän tehtävistä saadun selvityksen perusteella työneuvosto katsoo, että kysymyksessä on työ, jota suoritetaan vain aika ajoin kokonaisuudessaan työajaksi luettavan päivystysvuoron kuluessa. Edellytykset päivystäjän säännöllisen työajan järjestämiseksi työaikalain 14 §:n 1 momentissa tarkoitetulla poikkeusluvalla ovat siten täyttyneet. Työneuvosto on arvioinut päivystäjän työtä samalla tavoin myös aiemmin ratkaistessaan Z:n pelastuslaitoksen tilannekeskuspäivystystä koskeneesta aluehallintoviraston päätöksestä dnro ISAVI/295/04.07.01/2013 tehdyt oikaisuvaatimukset (asiat 3/2014 ja 9/2014).

Koska tilannekeskuspäivystyksessä on kysymys vain aika ajoin päivystysvuoron kuluessa suoritettavasta työstä, sen teettämiseen ei tarvita erillistä poikkeuslupaa, mikäli henkilöstön säännöllinen työaika on jo muutoinkin järjestetty työaikalain 14 §:n 1 momentissa tarkoitetun poikkeusluvan perusteella. Oikaisuvaatimuksen kohteena olevaa päätöstä tehtäessä X:n pelastuslaitoksen palomiehet ja alipäällystö ovat kuuluneet aiemman, Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätöksessä dnro ESAVI/1080/04.07.01/2012 myönnetyn poikkeusluvan piiriin. Lupaa on sittemmin päätöksessä dnro ESAVI/1471/04.07.02/2014 jatkettu 31.12.2016 saakka. Kun erilliseen tilannekeskuspäivystystä koskevaan lupaan ei mainittujen henkilöstöryhmien kohdalla ole ollut oikeudellista tarvetta, on hakemus vastaavin osin tullut hylättyä.

Todettakoon, että työneuvosto päätyi samaan lopputulemaan oikaistessaan edellä viitattua Itä-Suomen aluehallintoviraston päätöstä dnro ISAVI/295/04.07.01/2013 (asiat 3/2014 ja 9/2014).

Asiassa ei ole ilmennyt perusteita muuttaa oikaisuvaatimuksen kohteena olevaa aluehallintoviraston päätöstä.

Sovelletut lainkohdat:

Työaikalain 14 §:n 1 momentti (1518/2009).

Päätös on yksimielinen ja se perustuu puheenjohtaja Pärnäsen, jäsenten Meklin, Niittylä ja Romo sekä varajäsen Virtasen mielipiteeseen.